

LOFIZETÉS.

BEN ES VIDÉKEN

ve ... 800 kor
 ivre ... 150 kor
 egyed ivre 75 kor
 óra ... 25 kor

ittéri közlemények
 állapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak pakotájában.

TELEFON-SZÁM: 28

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.

Bulevardul Regele Ferd
 nand I. (József főh.)-ut 2

TELEFON-SZÁM: 284

Arad, 1920.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Vasárnap, július 4.

Bojkott fiaskója

Magyarország ellen kimondott bojkott miatt nemcsak Magyarországon jajdultak fel először. És ez természetes is. Mert ha a magyar állam alattvalói érzékenyen is tapasztalják az ellenük irányuló gazdasági háboru hátrányait, az a tudat, hogy azt rágalomra alapították, az a meggyőződés, hogy a felvett harcot minden komolyabb bázis és erkölcsi erő nélkül folytatják, Magyarországot már eleve biztosítja a bojkott tarthatatlanságáról. Egy angol politikus mondotta mindjárt a bojkott kimondása alkalmával, hogy ő annál is inkább reméli annak rövid időn belül való megszüntetését, mert nem hiszi, hogy a gazdasági háborut hirdető államok rövidesen be ne lássák, hogy mily naiv módon ültek fel a Magyarországból emigrált kommunista agitátorok celszövéseinek. Magyarország mai vezetőinek — ha fordultak is elő az országban felfüggesztett atrocitások — nincs okuk arra, hogy lelkiismeretfurdalást érezzék a bojkott teremteteinek miatt, ellenben mindenki megvan arra, hogy akkor, amikor teljes erővel a rend fenntartásán és megszüldítésén dolgoznak, nyugodtan tekinthessenek a jövő elé s méltósággal várják be azt a pillanatot, amelyben magától omlik össze a részben könnyűen hívó, részben szük látókörű és gyűlölködő ellenfelek által Magyarországot körül emelt kínai fal. Nem is olvastunk mostanig olyan híreket, melyek a magyarság csüggedéséről adhatnának számot, sőt a Királyhágón túlról az igazság és erő tudatából fakadó bizakodás hangjai hallatszanak hozzánk. Ellenben odakint, ahol a bojkott aszményét felvették s annak megvalósításáért lázas propaganda folyt, ott, ahol kaján örömmel kaplak azon, hogy még egyet rugalmasnak, az amugy is sokat szenvedett magyar népen, ott a megdöbbenéssel felkapott fegyver visszafelé sült el.

Ausztriából pár nap óta hangos elégedetlenség hírére hozza a táviró s amint megnyugvással értesülünk, az osztrák nép kétségbeesését az a körülmény okozza, amint a magyarság újabb meghurcoltatását várják. A Magyarországot ellen irányuló blokádkompanyis legelsősorban Ausztriát fosztotta meg létiföltételeitől, midőn a magyar buza a bojkott következtében Magyarországon maradt. Ime a gyűlölködés politikájának a gyűlölködőkre visszaszálló átkai! A tegnap még örvendező Bécs ma felkapott állal és éhes gyomorral kel ki azon marxisták ellen, kiknek röviddel ezelőtt új-

jongva tapsolt. Szívükből örülünk az Amsterdamban kimondott bojkott fiaskóján. Nem azért azonban, mintha az osztrák nép nélkülözése gyönyörűséget keltenének lelkünkben, de azért, mert a Magyarország ellen irányuló gazdasági háborunak Ausztriára vissza szálló keserves következményei újabb tanulságot szolgáltatnak arra, hogy az egyes nemzetek bol-

dogulását a gyűlölet útján soha el nem érjük. De utmutatás a Magyarország elleni bojkott kudarcára arra nézve is, hogy az eddig folytatott politikának annál sietősebben kell más irányt szabni, minél hamarabb és minél biztosabban akarjuk megszabadítani Európa népeit egy a népek elkeseredéséből kipattanó háboru fenyegetésétől.

Uj háboru lángolt fel Keleten.

BUCURESTI. Párisból jelentik: A Le Temps konstantinápolyi tudósítója a következőkről értesíti lapját: Mire levelem megérkezik, a közel Kelet ismét csaták színhelye lesz. Tráciában 35000 főből álló reguláris török csapat van, ezenkívül pedig 15000 irreguláris bolgár katoná. Összesen tehát 65000 ember, kiknek bőven van fegyvere és lőszere s ha tábori tüzérése csekély is, szükség esetén mégis elegendő. Ezzel szemben 3 görög hadosztály áll. A görög hadosztályok felszerelése szabályszerű, tábori tüzérése rendes. A három hadosztály létszáma összesen 35000 ember. A két hadsereg előrelátható harc értékét kellően megbecsülhetjük, ha elmondjuk, hogy az első tábor katonái kétségbeesettek, kik házukat és földjüket akarják megvédelmezni és a görög megszállás hírére gyermekeiket, feleségeiket, öregeiket az új határntógé küldték; az utakat teljesen ellepték a menekülő karavánjai. A görög katonák pedig okkupációs háboru előtt állanak. Ami pedig a parancsnokokat illeti. Trákországon és Bulgáriában a béke a tisztakat semmivé tette s erre nem csinálhattak okosabbat, mint új háboru. Görögország ellenben a győzőkhöz tartozik; az új területeken könnyen akad a tisztak számára békés foglalkozás, mely hasznot is hajt. De egyelőre az egész hadsereget fegyverben kell tartaniok és pedig részben távoli harctereken. A tráciai hadseregen felül 100 ezer emberük van Szmirnában, továbbá bizonyos létszámú csapatot költ le Macedónia és Epirusz is.) A görögöknek tehát kevesebb tisztjük lesz Tráciában s ha el is kell ismerni katonái értéküket, bizonyos, hogy támadó szellemük nem lesz olyan erős, mint ellenfeleiké. Görögország egyetlen előnye az lesz tehát, hogy az a morális tekintély segíti, hogy a nagyhatalmak szövetségese, de ezt az előnyt — ennek a háborunak különleges viszonyait tekintve véve — nem szabad túlbecsülni. A nagyhatalmak támogatása lőszerszállítványokban és a katonai megszállásban való közreműködésben nyilvánulhat meg-

szegését a gyűlölet útján soha el nem érjük. De utmutatás a Magyarország elleni bojkott kudarcára arra nézve is, hogy az eddig folytatott politikának annál sietősebben kell más irányt szabni, minél hamarabb és minél biztosabban akarjuk megszabadítani Európa népeit egy a népek elkeseredéséből kipattanó háboru fenyegetésétől.

A tisztantuli pótválasztások.

Bécs. Vasárnap és hétfőn lefolyt tisztantuli pótválasztások eredményeire nézve a kisgazdapárt-hoz eddig a következő jelentések érkeztek be: Berettyóújfalun Szilágyi Lajos kisgazdapárti győzött mintegy 8000 szótöbbséggel. Biharkeresztesen Könyves Kálmán kisgazdapártit választották meg. Kunhegyesen Paczek József kisgazdapárti 2500 szótöbbséggel vezet. Ráday Gedeon gróffal szemben. Nádudvaron Kiss Ferenc kisgazdapárti. Hajdu-Böszörményben Tasnádi Kovách József kisgazdapártit választották meg. Bethlen István gróffal szemben. Mezőtúron Vértés Vilmos győzött.

A connaughti herceg lesz a görög király.

PÁRIS. Sándor görög király letrónralépésének hírére megértesítették mondásának és a connaughti herceg Párisban. A változás befejezett tény.

Apponyi gróf nem fogadta el a miniszterelnökséget.

Budapest. Horthy kormányzó-nál megkezdődött a kihallgatások sora. Először Rakovszky István jelent meg házelnöki minőségében. Azután Apponyi Albertet fogadta a kormányzó. Apponyi körvonalazta ama feltételeket, melyek mellett kormányalakításra vállalkoznék. Végül azonban kijelentette a kormányzónak, hogy ez időszere nem vállalkozhatik és

gróf Bethlen Istvánt ajánlotta miniszterelnöknek. Utánna Gál Gaszton és Henc Károly mentek kihallgatásra. Gál Gaszton a kihallgatás után ezeket mondta az újságíróknak: — Másfél óra hosszat voltam a kormányzónál. Nagy országos krízis ez, nem szokásos parlamenti, vagy kormánykrízis.

Botrány a szenátusban.

BUCURESTI. A szenátus ülésén Coanda parasztpárti képviselő heves támadást intézett a kormány ellen. Elmondotta többek között, hogy a kormány párt csak az argesi kerületben milliókat költött hirdetésekre. Fel is mutatott több ilyen, a kormánypárti képviselők archépet viselő falragaszt.

Felkiáltások: Rendre! Rendre! Egy hang: Saját pénzünkön nyomottuk.

Coanda elmondja, hogy a parasztpárti képviselőjelölteket gúnyoló versetkeket aeroplánokról millió számra szórtak le a kerületben. A parasztpártihoz tartozó tanítókat, ha propagandát akartak csinálni, megverték, vagy elhelyezték. A párt hívei súlyos bántalmakat szenvedtek. Kijelentette, hogy ő nem Averescu tábornokot támadja, hanem a körülötte lévő gyűlévész-hadat.

Erre óriási botrány tört ki. A többség az emelvény elé tódul és Coanda rendreutasítását követeli. Egy kormánypárti szenátor összeszorított ökölrel rohant a szónokra s oda kiáltja neki: — Veszedelmes demagóg!

Rémes káromkodások hallatszanak. A rendet nem lehet helyreállítani.

Coanda kijelenti, hogy nem vonja vissza kijelentését s befejezésül azt mondja, hogy a parasztpárt a reformok megvalósítását s a rend helyreállítását kívánja. A parasztpárti csoportosulás felbontatlan és hatalmas.

A csehek Felsőmagyarországon.

Budapestről jelentik: A csehek Felsőmagyarországon arra törekednek, hogy a régi rendszert minél jobban megváltoztassák. Így a vármegyei beosztást is meg akarják szüntetni és helyébe zsupánóságokat akarnak szervezni. Az egész felvidéket hat zsupánosságra szeretnék beosztani s az új közigazgatás nem venné figyelembe a történelmi határokat és jogokat. Jól tudják, hogy a városok legsúlyosabb erősségei a magyarság ellenállásának és így visszafejlesztésüket tüzték ki célul. Mindenütt az a törekvés, hogy a régi szláv helyeket emeljék és odategyék a környék vezetésének súlypontját.

Magyarok a Csendes-oceán mellett.

BUDAPEST. Az Est írja: A Csendes-oceán mellől, a szibériai hadifogságban szenvedő magyarok köréből levelet kaptunk. 1919. december 5-én adta postára Szalai A. kadettörtnemester és aránylag rövid idő alatt érkezett Budapestre Japánon és Amerikán át. Krasznanaja Rjecska japán fennhatóság alatt van és a japán fogolytáborokban aránylag jobb az élet. A levélnek különös, majdnem gyermekes hangja mutatja, hogy mennyire elhiúsultak és milyen szűk gondolatkörben élnek a szegény, emberkek, akik immár hat éve szíveskednek rettenetes hadifogságban. A levél:

„A távol keletről szívélyes üdvözlőt küldenek a magyar tisztnek Az Estnek. Kérem, ne vegyék rossz néven, hogy ezzel a levéllel zavarjuk önöket, de a mi kis magyar kolóniánkban valami olyan nagyszerű és nagyszabású dolog történt, hogy ezt okvetlenül tudomásukra kell hoznunk.

Pontosan tájékozottak vagyunk a hazai állapotokról és rettenetes kétségbe vagyunk esve, de miután semmit sem tehetünk, szomorú sorsunknak adjuk át magunkat. Októberben kaptunk utóljára hazulról hírt, de Amerikán át elég sűrűn kaptunk magyar lapokat, az Amerikai Magyar Népszavát, a Szabadságot. Japán kezében vagyunk és igazán jó dolgunk van. Mint valami városban, annyiféle jó intézmény van itt. A tábor lakói a legénységgel együtt mintegy 1300 főt számlálnak, közöttük legalább 250 a budapesti. Van modern kórházunk, fürdőnk, iskolánk, cipész és szabó műhelyünk, porcellán-égetőnk, két nagy uszadék és két zenekarunk. A magyar zenekarnak negyven tagja van. Van ezenkívül asztalos és lakatosműhelyünk, három kávéházunk és nagy mozink, hetenkint kétszer új programmal, valamint nyomdánk, amely az idevaló írók és művészek rajzait, metszéseit és könyveit japán papíron kinyomatja.

De mégis mindez intézmény között legértékesebb a Magyar Színház, amely feltétlenül elsőrangú. Helyisége a kaszinóépületben van, nézőtere elegáns, villanyvilágítás fényesíti, zenekarában huszonegy magyar muzikus játszik. Igazgatója Marschalkó szíveskedő, technikai vezetője Vágó, a budapesti színészek és építészek az öccse, aki mesés dekorációkat csinál a tisztek segítségével, mert magunknak kell mulattatásunkra mindent elkészíteni. Műsorunk eddig a következő volt: Mozgófényképek, a Vadkacsa, Nóra. Hit és haza, Taffur, Faust, A gésák, Szép Heléna, Szybill, Tatárjárás és két eredeti operett. Erősen versenyzünk a német színpaddal, amelyet egyelőre a porba szitottunk azzal, hogy a múlt héten ragyogó előadásban bemutattuk a Csárdás királynőt. Hasonlíthatatlan produkció volt! Merem mondani, hogy bármely vidéki társulattal felveheti a versenyt. A szöveget rekonstruáltuk, de a dalszöveg és a muzika eredeti. Bizonyára csodálkozni fognak, hogy ezekben a szomorú napokban még kedvünk van színházat is játszani, de az ember olyan könnyős lesz, hogy kedélyét és idegeit csak operettekkel frissítheti fel. A tisztek, akik a darabot odahaza is látták, fogságuk legboldo-

gabb örömet éltek az előadás alatt, mert álmában mindenik odahaza van! A siker óriási volt! Természetesen a nőszerepeket is férfiak játsszák. A rubel mostani rossz árfolyama mellett a dekorációknak a nyersanyaga 25.000 rubelbe került! A Csárdás királynőnk fotog-

rafiát és színes nyomású programját legközelebb küldöm. Egy orosz tanár, aki meglátogatott min Ket, azt mondta, hogy egész Kelet-szibériában lehetetlen jobb előadást látni. Harmincszor adtuk a darabot. Most Wágner és Beethoven estékre készülünk, azután a Leányvásárt mutatjuk be. Szívvel üdvözljük a szép Budapestet.”

A magyarországi bojkott.

Bécsből jelentik: Tegnep érkeztek meg Bécsbe az amsterdami szakszervezeti szövetségnek kiküldöttjei, hogy az osztrák szociáldemokrata párttal egyetértően megvitassák a bojkott dolgában a további intézkedéseket. A tanácskozással kapcsolatosan a magyar kormány a következő felhivatalos közleményt adta ki:

A magyar kormány megbizta Gratz Gusztáv bécsi magyar követet, hogy a nemzetközi szakszervezet kiküldöttjeit világosítsa föl, hogy azok az adatok, amelyekkel a bojkotthatározatot megokolták, a valóságos tényeknek nem felelnek meg, egyben pedig hozza tudomására azokat az intézkedéseket, amelyekkel a magyar kormány már

a bojkott életbeléptetése előtt a jogrend biztosítására tett. A magyar kormány nem gondol arra, hogy a szakszervezetek kiküldöttjeinek fölvilágosítása céljából külön képviselőket küldjön Bécsbe.

Mint Bécsből jelentik: a szakszervezeti bizottság tegnap Fim-mennel a nemzetközi szakszervezet amsterdami titkárával értekezetre ült össze.

Fimmen ezen a tanácskozáson kijelentette, hogy Hollandia szervezett munkásai, valamint Anglia szakszervezetei is megtartják a bojkottot. Azután megismételték a konferencián a magyar kormányral szemben a bojkott megszüntetésére támasztott követeléseiket.

MŰVÉSZET.

Engedélyezték a színiiskolát.

Róna Dezső, az aradi színház igazgatója engedélyt kért a városi prefektustól, hogy Aradon énektanfolyamot és színiiskolát létesíthessen. Az igazgató bemutatta az iskola tantervét és a tanári kar névsorát. Dr. Crisán prefektus ma végzést hozott, amelyben az iskolának szeptember 1-vel való megnyitását megengedte.

* A színház heti műsora. Hétfő: Farsang tündére. Kedd: Monna Vanna. Szerda: Monna Vanna. Csütörtök: Mignon. (Bing János felléptével.) Péntek: Szép kovácsné. Operett. Szombat: Két árva, népdrama. Vasárnap délután: Mária Miska. Este: Két árva.

* Éveken át a legnagyobb hatással játszottak Aradon Maeterlinck örökszép színművét, a Monna Vannát, amit kedden és szerdán felelevenít a színtársulat. Mignon Bing János felléptével kerül színre. A megrázó népdramák közé tartozik a Két árva, a színház hét végi műsoradaraja.

* Fregoli vasárnap kétszer lép fel a Modern Kabaréban. A Modern Kabaré világhírű átváltozó művésze: Jora Fregoli vasárnap délután mérsékelt helyekkel, este rendes helyekkel mutatja be a közönségnek csodás művészetét. A közönség szinte el sem hiszi a tüneményes gyorsaságu átváltozást. Hétfőn pikáns est.

* A Városi Színház színiiskolájába a beiratkozások naponta délelőtt 10-től 12-ig és délután 4-től 6-ig történnek a színház igazgatóság irodájában.

* A mozgófényképszínházak műsora. Julius hó 4-én, vasárnap az Apollóban: Egy mumia meséje. Színmű 5 felvonásban. Az Uránlában: Ferike nagy ur. Vigjáték 2 felvonásban. Egy éjszaka. Alpesti dráma 3 felvonásban.

* Az Apolló és Uránia filmszínház utóhára. A mumia története című nagyszerű filmszínházát vasárnap játsza utóhára az Apolló. Az érdekesítő kép előadás mindennap zsúfolt házat vonzott. Az Uránia nagysikerű kettős műsorát „Ferike nagy ur” és „Egy éjszaka” című filmek szintén csak vasárnap látható utóhára.

* A bojkott hétfői új műsora. Az Apolló hétfőn „Üdözés a felhők között” című aviatikus drámát mutatja be, amely izgalmasabb, a repülő halálmengető bátorságát, a repülő halálmengető bátoraságát révén jóval felülmúlja az eddigi aviatikus drámáknál. Az Uránia Harry Picnek, a német rendezők

gyöngvének egy újabb kiváló, mesterien megrendezett detektív-szágerével, melynek Folyókony vas a címe, szórakoztatja hétfőtől kezdve közönségét.

A galaci áru piac.

(Egy aradi kereskedő tapasztalatai.)

Egy Öromániából visszatért aradi kereskedelmi szakembertől érdekes nyilatkozatot kaptunk a rohamos áresésekről elterjedt hírekről és a kereskedelem sok aktuális kérdéséről. Elmondotta a Galacba járt aradi kereskedő, hogy az árak eséséről terjesztett hírek tulajdonképp részben túlzottak. Igaz ugyan, hogy Galacban nagyobb árukészlet van felhalmozva, de ezek iránt nem valami nagy kereslet nyilvánul meg. Oka szerinte, hogy el vagyunk vágva a külföldtől s így nem kaphatunk megbízható értesüléseket a mai világforgalmi helyzetről. Mégis úgy látszik, hogy az árak elérték a kulmináló pontot s most már tényleg áresésnek kell bekövetkezni.

— Azt olvastam, — mondotta a kereskedő, — hogy a cipő ára a felére süllyedt. Ebből egy szó sem igaz. A cipő ára Bukarestben egy banival sem lett olcsóbb, sőt ha egy lelt csak három koronával számítottunk, 30—40 százalékkal drágább mint volt. Ugyanig van az összes közszükségleti cikkekről. A bukaresti árak egyben igazolják azoknak a teljes kompetenciával rendelkező hozzáértőknek véleményét is, hogy a koronának leire való becsülésével az árak ki fognak egyenlítődni még pedig a mi kárunkra, mert a mostani árdifferenciát képező 30—40 százalékkal fognak szökni az árak, feltéve, hogy továbbra is Galac és Bukarest marad Erdély bevásárlási forrása s ha nagy kereskedelmi vil-

lalataink meg nem találják összeköttetést a külfölddel. Ha bekövetkezik, amire minden mény meg van, akkor természetesen a helyzet mindjárt megváltozik. Akkor már nem Galac Bukarest fogja az árakat megszabni, hanem esetleg fordítva lesz. Ezt várják a kereskedők vala mennyien, mert a kereskedelemnek szinte óhaja, hogy az árak minél előbb elérjék azt a minimumot, amelyen valamikor voltak a kereskedők lesznek az első akik örömet élégszenek meg az a bizonyos 10—20 százalékos haszonnal, ami rájuk nézősárgos hasznot képvisel.

Elismerés Popoviciu Vá. rendőrprefektusnak.

Néhány nappal ezelőtt új vezetőt kapott az aradi rendőrség Gritta Ovidius prefektus személyében, aki mikor átvette hivatalát, nem mulasztotta el elismerését kifejezni az aradi rendőrség néi tapasztalt nagy rend felett. Meg kell állapítanunk, hogy az elismerésből az oroszánrész Popoviciu Valer aprefektust, a rendőrség helyettes vezetőjét illeti, aki eltekintve attól, hogy mint egyetlen tagaszemély a rendőrtisztek között rendkívül módon el van halmozva munkával, de arra is módot talált mindég, hogy a rendőrség és közönség közötti jó viszonyt megőrizze s szigoruan ügyelt arra, hogy a közönséget minden felesleges zaklatástól megkíméljék.

A vásárlók sztrájkja Belgrádban.

Belgrádi lapjelentések szerint ott a legnagyobb erővel utánozzák a newyorki, a francia és a német példát: Sztrájkolnak a Senki sem vesz semmit, csak éppen elkorülhetetlen szükse. Az üzletek üresek, a kereskedők aggodalmas arccal állanak a pulatok mellett. És az eredmény? Meglepő! Cipők, amelyek egy hét előtt 360 dinárba kerültek, egyszerre 220 dinárba estek a kirakatban. A szövetek 25—40%-kal lettek olcsóbbak. A cukor 34 dinárról 17 dinárba esett s így megy ez az egész vonalon.

Egy község a bírója ellen.

Ma délelőtt dr. Borneas ügyvéd vezetésével a sajtényiak küldöttsége tisztelt dr. Avramescu Vazul vármegyei prefektusnál. A küldöttség elpanaszolta, hogy a legutóbbi bíróválasztás alkalmával a pécskai főszolgabíró nem kandidálta azt a jelöltet, akit ők akartak, még pedig azzal az indoklással, hogy a jelölt bolsevista érzelmű. A sajtényiak kérték, hogy jelöltjük nem bolsevista, sőt a magyar kommunizmus ellen, annak idején 5000 korona pénzbüntetéssel sújtották, mert nem engedelmeskodott nekik. A prefektus azt válaszolta a küldöttség tagjainak, hogy támadják meg írásban a választást s ha az illetékes fórum megállapítja, hogy a választás körül szabálytalanságok történtek, megfogja azt semmisíteni.

